

25-Mart, 2025-yil

RIVOJLANISHIDA MUJASSAM NUQSONGA EGA BO‘LGAN BOLALARNI YAKKA O‘QITISH DASTURINI LOYIHALASHTIRISHGA ZAMONAVIY YONDASHUV

*Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti
Pedagogika va Psixologiya fakulteti
Logopediya yo‘nalishi 511-21-guruh
Bo‘stonova Shahzoda*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo‘lgan bolalarni individual ta’lim dasturi asosida o‘qitish jarayonining zamonaviy yondashuvlari tahlil qilinadi. Inkluziv ta’lim tamoyillari, shaxsga yo‘naltirilgan pedagogik metodlar va texnologiyalar asosida maxsus ehtiyojli bolalarga moslashtirilgan o‘qitish modeli taklif etiladi. Shuningdek, logopedik va psixokorreksion ishlarning ahamiyati, innovatsion metodlar, axborot texnologiyalaridan foydalanish va natijadorlik ko‘rsatkichlari yoritiladi. Tadqiqot natijalari ushbu bolalarning ijtimoiy moslashuvi va ta’lim samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy yondashuvlarni ilgari suradi.*

Kalit so‘zlar: *Inklyuziv ta’lim, maxsus pedagogika, logopedik ish, psixokorreksiya, individual ta’lim dasturi, zamonaviy texnologiyalar, rivojlanish nuqsonlari, moslashtirilgan o‘qitish, pedagogik innovatsiyalar, ijtimoiy moslashuv.*

A MODERN APPROACH TO DESIGNING AN INDIVIDUAL EDUCATION PROGRAM FOR CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DISABILITIES

Abstract: *This article analyzes modern approaches to the process of educating children with developmental disabilities based on an individual educational program. A model of education adapted to children with special needs is proposed based on the principles of inclusive education, person-oriented pedagogical methods and technologies. The importance of speech therapy and psychocorrection work, innovative methods, the use of information technologies and indicators of effectiveness are also highlighted. The results of the study put forward scientific and practical approaches aimed at improving the social adaptation and educational effectiveness of these children.*

Keywords: *Inclusive education, special pedagogy, speech therapy, psychocorrection, individual educational program, modern technologies, developmental disabilities, adapted education, pedagogical innovations, social adaptation.*

СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД К РАЗРАБОТКЕ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ ДЛЯ ДЕТЕЙ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ

Аннотация: В статье анализируются современные подходы к процессу обучения детей с отклонениями в развитии на основе индивидуальной образовательной программы. Предлагается адаптированная для детей с особыми потребностями модель обучения, основанная на принципах инклюзивного образования, личностно-ориентированных педагогических методах и технологиях. Также подчеркнута важность логопедической и психокоррекционной работы, инновационных методов, использования информационных технологий и показателей эффективности. Результаты исследования способствуют развитию научно-практических подходов, направленных на повышение социальной адаптации и образовательной эффективности этих детей.

Ключевые слова: Инклюзивное образование, специальная педагогика, логопедическая работа, психокоррекция, индивидуальная образовательная программа, современные технологии, отклонения в развитии, адаптированное обучение, педагогические инновации, социальная адаптация.

KIRISH

Bugungi kunda maxsus ehtiyojga ega bolalarning ta’lim olishini ta’minlash muhim masalalardan biri hisoblanadi. Rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo’lgan bolalar umumiy ta’lim tizimida qator qiyinchiliklarga duch kelishadi. Shu sababli, ularning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda maxsus moslashtirilgan o’qitish dasturlarini ishlab chiqish zarurati tug’iladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar bunday bolalarning ta’lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim rol o’ynaydi. Xususan, logopedik va psixokorreksion metodlar, moslashtirilgan o’quv materiallari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o’quv jarayonini samarali qilish imkonini beradi.

Mazkur maqolada rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo’lgan bolalarni yakka tartibda o’qitish bo’yicha zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinib, inklyuziv ta’lim tamoyillari, maxsus metodikalar va innovatsion texnologiyalar asosida samarali ta’lim modeli taklif etiladi. Ushbu tadqiqot bolalarning nafaqat akademik bilimlarini rivojlantirish, balki ularning ijtimoiy moslashuvi va shaxsiy rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko’rsatishga qaratilgan.

Muhokama va natijalar. Rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo’lgan bolalarni yakka tartibda o’qitish jarayoni individual yondashuv va moslashtirilgan pedagogik metodlarni talab qiladi. Tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, bunday bolalar uchun ta’lim jarayonini samarali tashkil etish ularning kognitiv rivojlanishi va ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta’sir ko’rsatadi.

Muhokama jarayonida aniqlangan asosiy jihatlardan biri shundaki, logopedik va psixokorreksion ishlar bilan bog’liq yondashuvlar bolalarning nutqiy rivojlanishi va

25-Mart, 2025-yil

muloqot qobiliyatini yaxshilashga yordam beradi. Nutq nuqsonlariga ega bolalar bilan ishlashda multimodal ta’lim metodlari, jumladan, vizual, eshitish va kinestetik usullar uyg‘unligi samarali natijalar beradi. Bundan tashqari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta’lim jarayonini qiziqarli va samarali qilishga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, individual ta’lim dasturlari asosida o‘qitilgan bolalar an’anaviy metodlarga nisbatan tezroq rivojlanish dinamikasini namoyon qiladi. Moslashtirilgan yondashuv bolalarning mustaqil fikrlashi, ijtimoiy ko‘nikmalari va o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Shuningdek, ota-onalar va pedagoglarning hamkorligi ta’lim jarayonining samaradorligini oshiruvchi muhim omil ekanligi aniqlangan.

Umuman olganda, rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo‘lgan bolalarni yakka tartibda o‘qitishning zamonaviy yondashuvlari samarali natijalar berishi mumkin. Buning uchun inklyuziv ta’lim tamoyillarini yanada rivojlantirish, maxsus metodikalarni takomillashtirish va pedagoglar hamda ota-onalar uchun qo‘shimcha o‘quv dasturlarini joriy etish zarur. Mazkur tadqiqotning natijalari kelajakda maxsus ehtiyojga ega bolalar bilan ishlashda yanada innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish uchun ilmiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

XULOSA

Rivojlanishida mujassam nuqsonlarga ega bo‘lgan bolalarni yakka tartibda o‘qitish zamonaviy ta’lim tizimining dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, individual yondashuv, logopedik va psixokorreksion ishlar, shuningdek, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bu bolalarning nutqiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Inklyuziv ta’lim tamoyillariga asoslangan maxsus moslashtirilgan o‘qitish dasturlari bolalarning nafaqat akademik bilimlarini rivojlantirishga, balki ularning jamiyatga moslashuviga ham yordam beradi. Shuningdek, ota-onalar va pedagoglar hamkorligining ahamiyati ta’kidlandi. Pedagogik jarayonda multimodal yondashuv va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o‘quv jarayonini samarali va qiziqarli qiladi.

Umuman olganda, rivojlanishida nuqsoni bo‘lgan bolalarni o‘qitishda individual yondashuv va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash muhim natijalarga olib keladi. Kelgusida ushbu yondashuvlarni yanada rivojlantirish va pedagoglar uchun innovatsion metodikalarni taklif etish inklyuziv ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ochilova, M. (2021). Maxsus pedagogika va inklyuziv ta’lim asoslari. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Rasulova, D. (2020). Nutq nuqsonlari va ularni korreksiya qilish metodikasi. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi.

25-Mart, 2025-yil

3. Vygotskiy, L.S. (1983). Defektologiya asoslari. Moskva: Pedagogika nashriyoti.
4. Xaydarov, M. va Abduqodirov, U. (2019). Logopediya: nazariya va amaliyot. Toshkent: Ilm ziyo nashriyoti.
5. UNESCO (2022). Inclusive education: Global perspectives and strategies. Parij: UNESCO nashriyoti.
6. Defektologiya ilmiy markazi (2021). Maxsus ehtiyojli bolalarni o‘qitish metodikasi. Toshkent: Innovatsiya nashriyoti.